

***Aby Polska rosła w siłę, a ludzie żyli dostatniej. PRL w latach 1970–1975*, red. Marcin Bukała i Dariusz Iwaneczko, wyd. Instytut Pamięci Narodowej, Rzeszów–Warszawa 2019, ss. 466**

Książka *Aby Polska rosła w siłę, a ludzie żyli dostatniej. PRL w latach 1970–1975* zainteresowała mnie przynajmniej z dwóch ważnych powodów.

Po pierwsze, książka stanowi istotny przyczynek do dalszego badania dziejów PRL, w szczególności chodzi o pierwsze pięć lat tak zwanej *Dekady Gierka*. Po drugie zaś, obejmując bardzo szerokie spektrum, stanowi pewną uporządkowaną próbę przedstawienia zbioru zjawisk oddających realia tamtych specyficznych czasów.

Tytuł recenzowanej publikacji, zwłaszcza wśród starszego pokolenia Polaków, budzi jednoznaczne skojarzenia. Ten propagandowy w gruncie rzeczy slogan miał wywołać i wywołał zresztą przynajmniej wśród części polskiego społeczeństwa wielkie nadzieje. To hasło wpisywało się w zupełnie nową retorykę zastosowaną przez ówczesne „elity” komunistycznej władzy. I Sekretarz PZPR Edward Gierek stał się „twarzą” nowych, lepszych zmian. Próbowano wmówić społeczeństwu, że wraz z odejściem siermiężnej w gruncie rzeczy Polski pod rządami Władysława Gomułki, nastąpi „nowa jakość”, czyli w domyśle czas pomyślny dla społeczeństwa. To miało być przyjazne państwo dla wszystkich Polaków. Próbowano wmówić społeczeństwu, że w Polsce pod rządami Edwarda Gierka będzie miejsce dla wszystkich rodaków, bez względu na to, czy przynależą do partii, czy też nie, czy deklarują się jako wierzący, czy też nie.

Wkrótce poprawiło się zaopatrzenie rynku, znacząco zwiększono środki na konsumpcję, Polska stała się wielkim „placem budowy”, własne mieszkanie, pralka automatyczna, Fiat 126p, wakacje w Bułgarii bądź Jugosławii miały być dostępne w bliskiej perspektywie czasowej dla wielu Polaków. Propaganda z lubością podkreślała sukcesy gospodarcze, wmawiała społeczeństwu, że buduje ono „drugą Polskę”, która jest dziesiątą potęgą przemysłową świata.

Na tle tego rodzaju „propagandy sukcesu” książka jest bardzo udaną próbą analizy ówczesnej polskiej rzeczywistości, pierwszej połowy lat siedemdziesiątych XX wieku. Pamiętamy przecież, że już w 1976 r. doszło do wizerunkowej porażki systemu. Wydarzenia czerwcowe w Radomiu, Ursusie i Płocku spowodowały, że przed sądami, kolegiami do spraw wykroczeń stanęło wielu protestujących Polaków.

Represje, „ścieżki zdrowia”, zapełniające się areszty i więzienia pokazały zupełnie inną, niestety prawdziwą, ponurą rzeczywistość. Runął wtedy mit Polski „rosnącej w siłę”.

Książka obejmuje obszerny wstęp oraz kilka części – bloków tematycznych: *Władza, Społeczeństwo, Gospodarka, Polityka zagraniczna i sprawy międzynarodowe, Kościół, Publicystyka i kinematografia*. Zawierają one 21 artykułów 23 autorów, reprezentujących różne krajowe ośrodki naukowe. Bloki tematyczne zostały szerzej przedstawione we *Wstępie*, w którym też dr Marcin Bukała i dr Dariusz Iwaneczko zgodnie przyznają, że *nadal sporo problemów i kwestii wymaga pogłębionych badań historycznych*. W nawiązaniu do tego sugerowałabym w przyszłości nieco szerszą prezentację tematów dotyczących na przykład kultury, edukacji,

wychowania dzieci i młodzieży czy też sposobów indoktrynowania tak zwanego aparatu bezpieczeństwa.

Na końcu książki znajduje się wykaz skrótów i indeks osób. Z pewnością pomaga to czytelnikowi w usystematyzowaniu i ugruntowaniu wiedzy, brak natomiast bibliografii i choćby bardzo krótkiej próby podsumowania.

Te zupełnie jednak niewielkie mankamenty nie zmieniają w niczym faktu, że recenzowana przeze mnie książka jest jak najbardziej godna uwagi i polecenia. Nie może być inaczej, skoro autorzy artykułów to wybitni znawcy tematu, nie sposób wymienić ich w tym miejscu wszystkich, przestaną więc na kilku: Marcin Bukała, Bogusław Wójcik, Robert Klementowski, Monika Komaniecka-Łyp, a także w takim samym stopniu wszyscy pozostali, dają gwarancję bardzo interesującej lektury.

Niewątpliwie mamy kontakt z publikacją, która broni się bogactwem swej treści. Reasumując stwierdzam, że książkę z pewnością warto przeczytać i mieć ją w swojej bibliotece.

Agnieszka Fudali

ORCID 0000-0002-6729-9364

DOI: 10.30657/pha.32.2020.20

(Szkoła Podstawowa w Tyczynie)

e-mail: afudali7@tlen.pl